

**יושבות: ד"ר פליציה קראי ודליה פרי
גמליאל סגל, אנוש גבעתי, ראש העירייה – מר מאיר ניצן, יעקב אברמוביץ
הכסא הריק לזכר חיה פליישר ז"ל**

**קריטריונים בסיסיים לקבלת התואר:
תושב/ת ראשון לציון במשך 20 שנה לפחות.**

גיל 60 ומעלה.

**עיקר פעילותו/ה הציבורית נעשתה בראשון לציון, למען העירייה ולמען הקהילה, וזאת שלא
על מנת לקבל פרס, ושבמעשיו גילה חלוציות, התמדה, יצירתיות, הנהגת חידושים ומסורות,
פיתוח תחומי פעילות ומעשי – מופת מתמשכים.**

ראש העירייה או חבר/ת מועצת העירייה – אם כיהן שתי קדנציות.

**תודתנו לגב' בתיה פולניקוב
על ריאיונות, כתיבה ועריכה של חוברת זו בהתנדבות**

קוראים נכבדים,

"מלאכה" זו של בחירת יקירי העיר בשנת השישים למדינת ישראל יש בה קושי כפול: האחד – בחירת המצוינים מבין המעולים, והשני – מתן משקל מסוים לעובדה, שמדובר בשישים שנה לעצמאות ישראל, ואולי יש מקום לשקול את ההיבט הלאומי עם זה המקומי.

הבחירה לא הייתה קלה. הוצגה רשימה של מועמדים רבים וטובים, אשר עשו ועושים לילותיהם כימיהם בעזרה ובתרומה לקבוצות החלשות אשר בינינו. אני מודה לחברי הוועדה לבחירת "יקיר העיר", אשר עשו עבודתם מתוך כבוד לכל המועמדים ובקפידה נאותה.

למותר לציין, שלפחות חלק מפועלם של הנבחרים ראוי היה שייעשה על ידי המדינה, אך הם עשו והעניקו ככל יכולתם לשיפור חייהם של אחרים אולי מתוך הרגשה ומחשבה, ש"במקום שאין אנשים השתדל להיות איש".

התברכנו במתנדבים יקרים אלה, אשר מעשיהם הופכים את חיינו לערכיים יותר, טובים יותר ועשירים יותר, והם מציבים לנו מופת לחיקוי.

תקוותי, שבשנים הבאות תהיה הבחירה קשה באותה מידה ומן הטעם, שיהיו עוד רבים כמותם.

בכבוד רב

אברהם יעקב

שופט בית המשפט המחוזי/ מחוז מרכז
יו"ר הוועדה לבחירת "יקירי העיר"

הרכב הוועדה לבחירת "יקיר העיר ראשון לציון"

השופט המחוזי אברהם יעקב – יו"ר הוועדה, מאיר ניצן – ראש העירייה,
עו"ד חנניה גיבשטיין – יקיר העיר וראש העירייה בעבר,
רחל צינוביץ – יקירת העיר, חיה ברנפלד – סמנכ"ל העירייה, חלה טורק – רכזת הוועדה

בפיילי ראשון היא צמחות... היא פנאמתי, בתוך תוכי...

יעקב אברמוביץ נולד בשנת 1931 – נין לאסתר ומנחם מנדל אברמוביץ, שקבעו את מושבם בראשון לציון בשנת 1884; נכד למרדכי אברמוביץ ולאה לבית ברניצקי – ממסיימי המחזור הראשון של ביה"ס "חביב"; בן לרחל ושלמה אברמוביץ, שנולד בראשל"צ, הקים בה את משפחתו ולא עזבה. יעקב, הידוע בשם קובי, סיים את ביה"ס "חביב", למד בתל אביב בביה"ס "פיטמן" למסחר ובביה"ס מונטיפיורי. הוא שירת בצה"ל כאלחוטן בחיל התותחנים, ועם שחרורו נקלט לעבודה במברקה הבינלאומית במשרד הדואר. בהמשך עבד בבנק לאומי במשך שלושים ושמונה שנים, משם פרש כמנהל סניף. שנים רבות עוסק קובי בהתנדבות למען הקהילה בתפקידים מובילים, ותעודות ההוקרה הרבות מעידות על פעילותו הענפה והמגוונת – בארגון רוטרי, באגודת "אל-סם", במועצה למען ישראל יפה, בבית "יד לבנים" בראשל"צ, במשטרת ישראל, ב"חוג ידידי חב"ד" למען נצרכים, באירוח וליווי אורחים המגיעים לעיר מטעם המחלקה לקשרי חוץ בעירייה – ועוד ועוד למען הכלל ולמען הפרט בכל שעת צורך. הכול מציינים את יוזמותיו הברוכות, את יכולותיו ואת נכונותו לנתינה עקבית במשך שנים רבות. קובי ממשיך בכך את מסורת הדורות הקודמים במשפחה, שהיו מפרנסי העיר ונודעו בתרומתם למענה בתחומים שונים. קובי נשוי לרות, הם הורים לשניים – נעמי ונתן – ולהם חמישה נכדים.

מספרים על קובי

"בן אדם יקר ומיוחד, אשר במשך שנים מלווה אותנו בבית 'יד לבנים'... קובי מגיע בבוקר עם שיר חדש בלב, חיוך על פניו ורצון לסייע ולקדם כל פרויקט. אשרינו שזכינו בו בין המתנדבים המתמידים"... "יעקב נענה לכל קריאה ללוות אורחים המגיעים מחו"ל. בנועם הליכותיו הוא מארח אותם, מלווה אותם בביקורם בראשל"צ ומציג בפניהם את ייחודה של העיר"... "יחד עם רעייתו רות הם מוכנים ונענים לכל פנייה למען קשרי החוץ של העיר ולכל פעילות שתאדיר את שמה הטוב של עירנו ושמה הטוב של מדינת ישראל"... "כשופט מתנדב בכיר בתחרות הארצית של המועצה לישראל יפה ובפעילויות נוספות תרם מכישוריו לקידום מטרותיה - ועל כך הוקרתנו ותודתנו"... "ידוע לי שקובי עוסק מתוך רגש של מחויבות עמוקה בנושאים רבים למען הכלל ולמען הפרט".

קטעים מריאיון

ברכותיי לרגל בחירתך ל"יקיר העיר".

מה הרגשת עם קבלת הבשורה הטובה הזאת?

התרגשות ושמחה גדולה... לפתע ניצבו לפניי בני הדורות הקודמים במשפחתי. חשתי גאווה. הרגשתי את עצמי חלק בשרשרת דורות הנטועה עמוק בראשון – מסבא רבא מנחם מנדל, דרך סבי מרדכי ועד אבי שלמה, שהקים בה את משפחתו ואת ביתו בשנת 1933. במקום זה אני גר עם בני ביתי עד היום. נזכרתי בהם כאנשים רבי-פעלים שעשו לרווחת העיר. אני נושא את שמו של יעקב, בנם של אסתר ומנחם מנדל אברמוביץ, שנהרג על ידי ערבי על מדרגות בית הכנסת הגדול. כספי הפיצויים שנתקבלו ממשפחתו של הרוצח נתרמו להקמת הקליניקה העירונית ברחוב אחד העם, בו שוכנים היום משרדי המוזיאון... ביתו של יעקב ברחוב נחמה נתרם אף הוא לטובת הקהילה ושימש כ"בית הכנסת אורחים". אבי עסק הרבה בענייני ההגנה על המושבה – בהקמת גדוד מכבי האש והג"א בעיר ובהקמת המשמר האזרחי. להיות חלק בשרשרת כזאת – מרגש ומחייב.

אתה נטוע עמוק בראשון. איזו פינה בה יקרה במיוחד ללבך?

הכול יקר. קשה מאוד לבחור... אולי ביה"ס "חביב"... בעצם, יש בי זיכרונות מיוחדים מגן הילדים, ששכן ברחוב רוטשילד, בית אחד או שניים מערבה לרחוב דרור... היה שם מגרש, שנראה אז כשטח רחב... אני זוכר עץ אקליפטוס גדול, וגם ארוחת פסח סביב שולחן לקראת ליל הסדר... רחוב דרור הקרוב - כולו פרדסים ובתים קטנים... כך שזאת פינה יקרה לי, אבל היא קיימת בזיכרון בלבד... היום עומדים שם בתים גדולים...

מהו המקום בראשון, שבו תבחר להצטלם?

אני מרגיש חיבור לבית ינקותי, לבית שעמד בין ספריית לבונטין לבין בית "מגן דוד" הישן... אבל אני בוחר להצטלם כאן, על יד ביתנו ברחוב וייצמן. בהיותי בן שנתיים הקים סבי את בית המשפחה כאן. בשנת 1933. בשנת 1948 נפלה פצצה על הבית, ואני ניצלתי אז ממש בנס... לימים, הבית אמנם נהרס, והוקם במקומו בית משותף, אך המגורים שלי כאן, וגם של בתי ומשפחתה. הדבר מבטא את הקשר שלי אל המקום. דאגנו שיותקן שלט, המנציח את זכר הורינו בבית שהם בנו.

אני מדפדפת באלבום ומוצאת תעודות הוקרה רבות מאוד על פעילותך ההתנדבותית למען הקהילה. תוכל "לבחור" תחום אחד משמעותי מכולם מבחינתך?

התשובה ברורה וחד משמעית. בית "יד לבנים". שם אני חש מאוד את השייכות שלי אל המקום. אני חוזר אל דודו של אבי, יעקב – שאני נושא את שמו. הוא היה מטובי האיכרים בראשון, בחור נפלא, רוכב מצוין... יעקב נרצח כאן על ידי ערבי והפך את משפחתנו למשפחה השכולה הראשונה בעיר. רבים מחברי נהרגו במלחמת השחרור. גם שניים מבני כיתתי – דני לאונר וממי בקר... חוץ מזה החיים במדינה שלנו הם כאלה, שפגשתי המון שכול... בבית "יד לבנים" אני ניגש אל קיר ההנצחה ומתבונן בתמונות הנופלים... יש חשיבות עצומה בעבודת הקודש הנעשית שם בהנחלת המורשת ובקשר עם המשפחות.

ידוע, שאתה מארח אורחים רבים מחו"ל, המוזמנים מטעם המחלקה לקשרי חוץ בעירייה. אירחת את ראש העיר התאומה נים, את ראש עיריית לובלין ועוד רבים אחרים. מה אתה מראה להם בראשון?

אני מצטרף לתכנית הסיורים שעורכת העירייה ומשתדל להציג את הראשוניות של העיר שלנו. מתעכב על יד "הבאר", שסבי היה בין החופרים שלה... ממשיכים כמובן למוזיאון ולבית "יד לבנים"... בכל המקרים בא לידי ביטוי הקשר של משפחתי מראשיתה אל המקומות האלה. ממשיכים אל מערב העיר לסיור בקריית ההנצחה, בשדרת חסידי אומות העולם. מתעכבים בדממה על יד אש התמיד... מתקרבים אל האנדרטה המנציחה את יצחק רבין. נסעתי עם האורחים גם למקום הרצח בכיכר מלכי ישראל בתל אביב...

תחומי ההתנדבות שלך רבים ומגוונים. מה מקשר בין התחומים השונים האלה?

פשוט נתינה. תרומה לקהילה. עזרה לזולת - במקום הנכון ובזמן הנכון... יש הרי די נזקקים בחיינו. אני מוצא סיפוק בהיענות לרכישת מחשב לילד חולה סרטן... לארגון תמיכה למען מעון לנשים מוכות... לכיבוד בחגים במשפחתונים לילדי מצוקה... למועדון לכבדי ראייה... אני רואה חשיבות בגיוס אנשים נוספים למאמץ, ובכך להגברת המודעות למצוקתם של החלשים... כאן אני חייב לציין, שהזרז שלי לפעילויות אלה הייתה אשתי רותי, שמשקיעה הרבה מחייה להתנדבות בקהילה. לא פעם היא רותמת אותי למבצעים שונים, ואני נענה ברצון...

במשך שנים רבות עבדת בבנק – מוסד פיננסי, מסחרי מובהק... קשה לקשר עבודה כזאת עם העשייה הקהילתית שלך היום...

אכן קשה. אין קשר. אבל כשאני מהרהר פעם נוספת, נדמה לי שהיו צמתיים פה ושם, שבהם באו הדברים לידי ביטוי. למשל, כשהייתי אמור לאשר הלוואות. לעתים, הלוואה למשפחה לחגיגת בר-מצווה לילד היא בעלת חשיבות אנושית מיוחדת... גם הלוואה לאדם שמבקש להקים עסק קטן לעתים מהווה הזדמנות ועוזרת לו בבניית חייו... לא פעם, הצעה שלי ללקוח לפתוח חיסכון – פרוטה לפרוטה – עזרה לו בעת הצורך. אבל אולי באמת קשה למצוא קשר...

מה אתה אוהב בראשון?

את הכול... בשבילי ראשון היא לשד עצמותיי... היא בנשמתי, בתוך תוכי... לגביי זו איננה שאלה. המקום הזה הוא חלק מן הטבע שלי... אני ממש לא יודע לענות...

ועל מה אתה חולם?

שיהיה יותר טוב... שדברים ישתנו... שדור הבנים והנכדים לא יצטרכו לחוות את מה שאנחנו עברנו... את מלחמת העולם שעברו בני דורי... את המלחמות הבלתי נפסקות כאן... היום הילדים הקטנים חשופים מאוד לתקשורת, ותמונות הזוועה של שדות המלחמה ושל זוועות הטרור גלויות לעיניהם. חבל לי על הילדים... הלוואי שזה כבר ייפסק... נקווה...

כשאתה הולך בראש אנשיך, הם הולכים אתך קדימה.
לה מצורר דאוות יחידה ואמון הדדי...

אנוש גבעתי נולד בביירות בשנת 1933 לצפורה ויעקב ברג ז"ל, וכשהיה בן חצי שנה עברה המשפחה לירושלים, שם למד בבית"ס "תחכמוני" וכן בבית"ס ערב למקצועות החשמל כדי לסייע בפרנסת המשפחה. מנעוריו שזורים חייו פעילות בנושאי ביטחון – החל מתפקידי קישור בהגנה, בהמשך כמ"כ בגדנ"ע ומשם כשותף בהקמת משמר הגבול, בשורותיו שירת כשש שנים. משנת 1957, למעלה משלושים שנה, נשא בתפקידים רבים ומגוונים במשטרת ישראל – מפקד בתחנת לוד, סגן קצין הביטחון במשפט אייכמן, ראש לשכת תנועה וראש אגף מבצעים בנפת הנגב ועוד. לאחר מלחמת ששת הימים התמנה למפקד נפת יהודה, נפת עזה וצפון סיני, ועם פרישתו מהמשטרה כמפקד מחוז מרכז השתלב בחברה הכלכלית בראש"צ כמפתח מיזמים וכמנכ"ל. אנוש הטביע חותם מרשים בהנחת תשתיות במערב העיר – הקמת מעונות יום וגני ילדים, בתי-ספר ומגרשי ספורט, פיתוח חוף הים ועוד – כל זאת תוך שימת דגש על ריאות ירוקות והקפדה מיוחדת בנושא הנגישות לנכים. עמיתיו במשטרה ובחברה הכלכלית מעידים עליו, שבכל תפקידיו בלטו רגישותו האנושית, גישתו היצירתית, היוזמה והראשוניות. הוא ממניחי היסודות לבניין "יד שרה" בראש"צ ומתנדב שם עם היום כאחראי לאולם התצוגה לנכים. אנוש נשוי לפנינה, מתנדבת אף היא ב"יד שרה", ולהם שלושה בנים – זוהר, רן וגיל – ועשרה נכדים.

מספרים על גבעתי

"מר גבעתי מתנדב מזה שנים רבות ב'יד שרה' ומעניק שירות מכל הלב לרווחת האוכלוסייה בעלת הצרכים המיוחדים בעיר" ... "יש לברך על רוח ההתנדבות שמשרה מר גבעתי על כל מתנדבי הסניף ועל היותו מודל לחיקוי" ... "עשייתו מתאפיינת רובה ככולה בפעילות, אשר שמה בראש מעייניה את תושבי העיר ואת רווחתם" ... "תקופת שירותו של אנוש גבעתי במשטרה התאפיינה בראשוניות" ... "על פעילותו לטובת המדינה מתקומתה ועד היום אנו סבורים שמגיע לאנוש גבעתי התואר 'יקיר העיר'" ... "אציין את מרצו ואת נחישותו בגיוס תרומות ל'יד שרה'" ... "כשמונה למנכ"ל החברה הכלכלית תרם רבות לפריחתה ולשגשוגה של העיר" ... "בתקופת כהונתו הגיעה החברה הכלכלית להישגים מרשימים ושימשה דוגמה לערים אחרות בארץ" ...

קטעים מריאיון

ברכותיי לרגל קבלת התואר "יקיר העיר". מה הרגשת כשהתבשרת על כך?

אענה לך בסיפור קטן. לפני מספר שנים זכה אחי בתואר "יקיר ירושלים". התרגשתי, התחבקנו, בכינו ואמרתי לו "אילו אמא הייתה בחיים, אתנו כאן, ורואה לאן הגיעו בניה - הייתה מתמלאת גאווה" ... כך בדיוק הרגשתי עכשיו. יחד עם זאת שמחתי מאוד גם למען אשתי וילדיי ... במשך כל השנים עסקתי רוב זמני בענייני ציבור. במשטרה הייתי תמיד בשטח... גם בחברה הכלכלית הייתה ההתמסרות בעיקר לעבודה... וכך יצא שבילדותם נעדרתי הרבה מן הבית... עכשיו מגיע להם לשמוח ולהתגאות...

אנו יושבים במרפסת ביתכם, והעיר נפרשת בנוף מרהיב למרחוק...

מהו הקטע מתוך הנוף הזה יקר ללבך במיוחד?

הקטע של מערב העיר. הייתה לי הזכות להשתתף בפיתוחו של המערב, ואני גאה בתוצאות של העשייה הזאת. הנקודה המיוחדת הקרובה ללבי היא שכונת חתני פרס נובל. שם אני חש את הנקודה הפנימית היהודית שלי. שם אני יכול להתגאות בכך, שבין חתני פרס נובל רשימה ארוכה של יהודים. כיום יש לנו גם "חתנים" ישראלים. אני יהודי וזאת הצינורות שלי...

היכן תבחר להצטלם ?

אנו חוזרים שוב אל אותה שכונה, אל השדרה שבה עמודים ושלטים עם שמות מקבלי פרס נובל. אני אבחר להצטלם ליד שמו של שמעון פרס, כי מדובר ביהודי שתרם לביטחון המדינה, הוא ישראלי, הוא קיבל את הפרס על חתימה לשלום, דבר שהוא בנפשי. כיליד הארץ השתתפתי במאמץ המלחמתי ממלחמת השחרור ועד אחרי מלחמת יום הכיפורים. אני חושב שהגיע הזמן שיהיה לנו קצת שקט ושלום... מתוך השירות שלי בשטחים אני מכיר את המנטאליות הערבית ולכן לא מצפה שזה יתרחש בקרוב, אבל אנחנו מצדנו צריכים לעשות הכול כדי שזה יקרה!

למעלה משלושים שנה מילאת תפקידים רבים במשטרת ישראל. תוכל לספר על אירוע מיוחד?

היו רבים כאלה... אני נזכר במשפט אייכמן, שם שימשתי כסגן האחראי לביטחון. בערב אחד הוקרן סרט תיעודי מצמרר לצוות המשפטי, בנוכחות אייכמן, סנגורו סרווציוס ומזכירתו. באמצע ההקרנה עזבה המזכירה את החדר ורצה להודיע למזכירת המשטרה, תוך התייפחות בבכי, שאינה רוצה לראות יותר את אייכמן... והיא עזבה. באותו ערב אייכמן התלונן על כך, שצ'לם (ממשלתי) נכח באולם, ולא אפשרו לו ללבוש חליפה ולענוב עניבה... היה צורך להרגיע את שומרי ולוודא שלא יפגעו בו... מקרה מרגש אחר קרה לי בבית לחם. בילדותי, טרם מלחמת השחרור, הספקתי לבקר שם עם אמי... כעבור שנים, אחרי מלחמת ששת הימים, הייתי אחראי לארגון הסדר והביטחון בחג המולד, והנה אני עומד שם וחושב: יהודי בעיר ערבית שומר על הנוצרים בחג המולד. הרגשתי גאווה כיהודי...

מי הוא איש משטרה ראוי ?

מי שיודע לתת את השירות הנכון, בזמן הנכון, לאיש הנכון. בתדרוך לשוטרים אמרתי פעם: "אם יבוא אדם ויתלונן שגנבו לו טרניזסטור, ויבוא שני שגנבו לו מרצדס – אל תזלזלו בטרניזסטור... ייתכן שזה כל מה שיש לאיש. שזה כל עולמו. אחרת לא היה בא להתלונן... יש להגיש את העזרה ולעתים לתת עצה, ובמקרה הצורך להפנות אל גורמים מטפלים נוספים. העיקר הוא היחס לפרט..."

איזה חוט מקשר אתה יכול למצוא בין תחומי עשייתך המגוונים?

התכונה שאני מוצא בעצמי היא הצורך להיות בין הראשונים. ליצור את החדש. אבל הכול מתוך קשר אל אנשים! במשטרה הייתי תמיד איש שטח, גם בתפקידי כאיש מטה. תמיד השתתפתי אישית במבצעים. כשאתה הולך בראש אנשיך, הם הולכים אתך קדימה. זה מעורר גאוות יחידה ואמון הדדי. הרגשתי סיפוק כשאנשי הצוות הלכו אתי לאורך שנים, נשארו אתי... בכל פרויקט של בנייה דאגתי בראש ובראשונה לנושא הנגישות לנכים, עד כמה שניתן. מתוך התמודדותה המרשימה של רעייתי עם נכות, למדתי את הנושא לעומקו, כך שבאשר להתנדבותי ב"יד שרה" אין כבר צורך להסביר. כל מי שמגיע לאולם התצוגה ב"יד שרה" מקבל הסבר ועצה לגבי כל מה שעשוי לסייע לו.

אתה מרגיש את עצמך ראשוני בראשון ?

האמת, שעד שהגעתי עם משפחתי לראשון, נדדנו בין 14 דירות בגלל תפקידי במשטרה. את ראשון הקטנה הכרתי בימים רחוקים בעבר. אני זוכר את מסעדת הפועלים של "תנובה" ברחוב רוטשילד ואת הביקורים שלנו כשוטרים במהלך המרדפים אחרי פדיונים, שזרקו רימונים בסביבתה... כיום אני כבר בעל ותק של שלושים שנה בראשון, שנות דור... כאן גרים שניים מבניי וילדיהם, כאן חבריי. חלק ענק במערב העיר צמח כאילו מתוך ידי, בזכותו של ראש העיר ניצן, שהיה לי למדריך מצוין ואפשר לעבוד באווירה חופשית של יצירתיות... כך שאני מרגיש שייך מאוד.

מה אתה אוהב בעיר הזאת ?

את הצמיחה האדירה. ראי את הנוף הזה של עיר מתפתחת בעוצמה. זה מעורר התרגשות. אני אוהב את חיי התרבות הענפים, הנהנה מן ההצגות ומן הקונצרטים המצויים לנו בשפע כאן על יד הבית.

על מה אתה חולם ?

על שלום... על סבלנות וסובלנות ברחובות ובכבישים... על תנועות הנוער ככוח משיכה לנוער וכמקור חינוך לערכים... על ילדינו - פחות על יד הטלוויזיה והמחשב ויותר בשבילי הארץ...

**השתוף הרק לקוק ליד אהבת, לטיפוח אתמיד
כדי עיזמח היציבות. אמנ כמו ילד...**

גמליאל סגל נולד בשנת 1930 בגבעת עדה, ובהיותו בן שלוש עברה משפחתו לראשל"צ ובה עברו עליו חוויות ילדותו ונעוריו. כאן למד בביה"ס "חביב" ובגימנסיה הריאלית, בהמשך הוכשר להוראה בסמינר לוינסקי וסיים לימודי גיאוגרפיה ומקרא באוניברסיטת ת"א. כל חייו של גמי רצופים עשייה חינוכית - בניית תכניות לימודים לחיילים בשירותו בצה"ל, הקמה והוראה בביה"ס לנערים עובדים בבית-דגן והתנדבות במעברת נחלת-יהודה. הוא שימש כמורה בביה"ס "חביב" וכמדריך פדגוגי בסמינר ע"ש שיין בפתח תקווה, ובמשך עשרים ושבע שנים ניהל את הגימנסיה הריאלית, אשר הייתה דגם והשראה למוסדות על-יסודיים רבים. חבריו לצוות ואנשי חינוך מעידים, שיחד עם החתירה למצינות, שהגימנסיה חרתה על דגלה, היה לבו של גמי נתון דווקא לתלמידים החלשים. הוא עודד את צוות הגימנסיה למקצועיות, לפיתוח תכניות לימודים ייחודיות ולהשתלמות מתמדת. כמו כן שקד לטפח את פעילות הספורט בגימנסיה ובעיר בכלל. תרומתו רבה בהקמת הגימנסיה בגן נחום ובגיבוי המקצועי בשנותיה הראשונות, ומניסיונו העשיר העניק גם להכשרת מנהלים צעירים ברחבי הארץ. פעילותו למען הקהילה - במכבי, בליונס ובג'ייסי - אף היא התמקדה בעשייה למען הנוער ולטיפוחם של הזקוקים לתמיכה.

גמי נשוי לרותי, אשת חינוך, ולהם שלוש בנות - תמי, יעל ומיכל, חמישה נכדים ונין.

מספרים על גמי

"יש בך משהו שהוא נשגב מבינה - אתה חברותי וסמכותי, רדוד ועמוק, שובב ורציני - כל ניגוד אפשרי..." "העזרה שלך לבית-ספרנו סייעה לנו להימנע ממכשולים וחסכה טעויות אופייניות לבית ספר בשנותיו הראשונות..." "הותרת חותם לא רק בגימנסיה, אלא שימשת מופת ודוגמה למערכת החינוך כולה..." "התייחסת לבעיה בצורה רצינית ועניינית ביותר. ניסית בכל מאוּך לפתור אותה עם הרבה הבנה ואמפתיה... יצאתי ממך בהרגשה נפלאה לא רק בשל העובדה הקשורה בציונים, אלא מכך שהתפנית מעיסוקיך והקשבת לדבריי... מכל לימודי בגימנסיה אזכור את המקרה הזה שנים רבות..." "סוד ההצלחה של גמי כאיש חינוך וספורט הוא דוגמתו האישית ומעורבותו הפיזית בתחרויות ובמשחקים - הן כספורטאי מן המניין והן כצופה מעורב בקהל..." "הרצון שהיה בך לחדש, לשנות, לזרום בקצב של הזמן הוא מהצדדים החשובים באיש חינוך..."

קטעים מריאיון

גמי, ברכותיי לרגל בחירתך ל"יקיר העיר".

מה הרגשת עם קבלת הבשורה הטובה הזאת?

כמובן התרגשות. נזכרתי באבי יוסף, שהייתי קשור אליו מאוד. הוא היה מורה. נזכרתי באמי שרה, שהייתה רופאת המושבה. היא הייתה מגיעה אל החולים בראשון וסביבותיה בימי קיץ ובסופות חורף... נזכרתי בשניהם וחשבתי "הלוואי והיו יכולים לראות אותי בשמחתי, ביום חגי". כך הרגשתי גם ביום שבו התמנית לניהול הגימנסיה. אני מתרגש ונהנה כשאני חש, שאנשים מכירים במעשיי ומוצאים בהם ערך. זה מחמיא וגורם להרגשה של "בתוך עמי אני יושב". להיות בבית...

מהו המקום בראשון, שאתה מעלה כרגע בדעתך מתוך געגוע?

המקום שעומד עליו היום בית העירייה החדש. שם היה בית "מכבי", לפניו רחבה וממול מגרשי טניס. וגם שני בתי הקולנוע - "ראשון" ו"נעמן". שם, בפאתי גן המושבה, היינו מתכנסים חבורה שלמה של בני נוער מדי יום אחה"צ. היו אלה חיי חברה שמחים. היינו משחקים, משוחחים. שם חווינו את אירועי התקופה ואת צמיחתנו הפרטית. היה במפגשים האלה בסיס לעיצוב של חברות חזקה מאוד...

מהו המקום בראשון, שבו תבחר להצטלם?

אולי הבית ברחוב פיינברג 5. בית הוריי. הבית נמכר לעירייה במחיר מוזל, בתנאי שלא יהרסו אותו. זה מקום שקשה היה להיפרד ממנו. שם גדלנו. הבית היה גדול, והרחוב כולו היה מעין משפחה... משפחת הלל... לבנטל... לויטה... שם נאספו הילדים לשחק, ושם התקבצו בביתנו השכנים לשחק שח-מט ולספר מסיפורי שלום עליכם... אבי היה איש ספר... זה המקום שאני חש כלפיו שייכות עמוקה...

איך קרה שאתה, שובב ידוע בנעורייך, פנית ללמוד בסמינר לוינסקי למורים?

אכן, תופעה שאני לא יכול להסביר. אבי היה מורה, ואני הכרזתי שלא אהיה מורה! אחותי הייתה מורה, ואני הצהרתי שלא אהיה מורה! הייתי בתקופת המתנה לגיוסי לצבא בגלל בעיית בריאות, ואבי לא הסכים שאתהלך בטל. סמינר לוינסקי היה קרוב לראשון, וכך התחילו לימודי שם... וההמשך ידוע...

כך שנעשית איש חינוך במקרה? בניגוד לרצונך?

כנראה שלא במקרה. וכנראה שמתוך דחף פנימי עמוק. פעמיים הייתה לי הזדמנות לעזוב את תחום החינוך. פעם ראשונה, כשאבי נפטר, ונכסי החקלאות שירשתי היו זקוקים לניהול. בחרתי להישאר בהוראה, למרות השכר העלוב, ומסרתי את הטיפול ברכוש המשפחתי בידי אחרים. בשלב ההוא נשארתי בתחום החינוך מתוך תודעה מלאה... מתוך דחף פנימי ללמד, מתוך צורך להישאר בקשר עם ילדים. כעבור מספר שנים הוקם מועדון שחייה שהייתי שותף בו. גם בשלב ההוא נמצאתי מתאים לנהל את המקום – גם כספורטאי וגם מתוך גישתי המעשית בניהול. שוב עמדה בפניי האפשרות הטבעית לפנות אל תחום אחר, אבל שוב ויתרתי והעדפתי את החינוך. בתחום זה עמדתי באתגרים מעניינים מאוד. הסתובבתי בבתי-ספר ברחבי הארץ והייתי שותף מלא סיפוק בהתנסויות רבות בנושאי חינוך והוראה. בשלב מסוים הציעו לי ניהול ופיקוח על החינוך היהודי במקסיקו. ההצעה הייתה מפתה ביותר. באותה עת עמדה לפניי ההצעה לקבל על עצמי את ניהולה של הגימנסיה הריאלית. העדפתי את הגימנסיה...

איך תסביר זאת?

מתוך הצורך האישי שלי להרגיש, שבתוך עמי אני יושב... להיות בבית...

מהו בעיניך מורה טוב?

אדם שאוהב ילדים. יחד עם זאת הוא חייב להיות איש מקצוע מעולה. כמנהל השלמתי עם מורים מסוימים שהיו פחות מקורבים אל הילדים, אבל מקצועיותם הייתה ממדרגה ראשונה. איכשהו חייתי בשלום אך בקושי עם המצב הזה...

הגימנסיה הריאלית התפרסמה בשאיפתה למצוינות. יחד עם זאת ידוע לכול, שלבך אל התלמידים החלשים. איך מתקיים הקיטוב הזה?

אכן, הגישור הזה הוא מעשה לא קל – אך ניתן לביצוע. קיבלתי גימנסיה שהייתה מוסד אליטיסטי, שאפאתני, תחרותי וחסר פשרנות. עומק הדרישות הרחיק את המורים מן התלמידים. כשנתמנתי למנהל מטרתי החינוכית הראשונה הייתה "לפתוח" את הגימנסיה, ליצור אמון בין מורים לתלמידים... באשר לשאלתך, אין אדם שאינו מצטיין במשהו. גם החלש ביותר. רק שצריך לגלות את זה, לטפח את החלק החזק. ברבות הימים ההישג בתחום אחד יגרור הישגים בתחומים נוספים. הצלחה גוררת הצלחה...

מה תוכל לספר על פעילותך ההתנדבותית למען הקהילה?

פעלתי ב"מכבי", ב"ליונס", ב"ג'ייסי"... בסופו של דבר נגעו כל הפעילויות בחינוך. קרן מלגות לחלשים, ארגון פעילויות למען הנוער. תמיכה בספריית בית-הספר... הכול היה ונשאר בתחומי החינוך.

מה אתה אוהב בראשון היום?

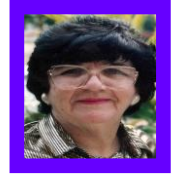
אני מכבד מאוד את עוצמת הפיתוח. את השכונות היפות במערב, שדרת חסידי אומות העולם והאנדרטה... מתקיים בראשון שינוי נפלא בהעשרת חיי התרבות. אני מתפעל ויחד עם זאת מתגעגע תמיד אל החולות שהיו, אל מקומות שנעלמו... נדמה לי שהשיר "בחולות" כאילו נכתב עליי...

מהי ראשון בשבילך?

בראש ובראשונה – מולדת!... פה גדלתי... פה חבריי... פה ילדיי... פה נכדיי... ראשון של נעוריי העניקה לי קשר אל חקלאות, אל עבודת האדמה, אל חיי מושבה כפריים. את חדוות השתילה והצמיחה. את ריחות הפרדסים. אני מהרהר כרגע בהקבלה שבין חקלאות לחינוך. שניהם ענפים מגזע אחד. השתיל הרך זקוק ליד אוהבת, לטיפול מתמיד כדי שיצמח ביציבות. ממש כמו ילד...

חיה פליישר ז"ל

החייט חייכו אלי... היינו ולדיט צאיריט
צט הרבה חלון אער פאמלאנו כאצט והתעטע...

חיה פליישר ז"ל נולדה בשנת 1928 להוריה פרומיט ואברהם לבנטל ז"ל, וכשהייתה בת ארבע המשפחה עלתה לישראל והתיישבה בראשון לציון. מאז היו שורשיה נטועים כאן. בראשון נישאה למוטקה פליישר, מומחה בתחום הנדסת מים, וכאן נולדו וגדלו ילדיהם. חיה סיימה את ביה"ס "חביב", למדה בגימנסיה הריאלית וסיימה לימודי בגרות בגימנסיה העברית "הרצליה" בתל-אביב. עם סיום שירותה הצבאי פנתה ללימודי כלכלה וחשבונאות והשתלמה בתחומים אלה ובנושאי ניהול במוסדות אקדמיים שונים בישראל, ומכאן צמח הבסיס לתרומתה המשמעותית לחיי הכלכלה בארץ. חיה לקחה חלק בצוות, בראשותו של מרדכי זגגי ז"ל, שהקים את "אגף החשבונאות הכללית של משרד האוצר" (כיום אגף החשב הכללי) ובהמשך הצטרפה לגרעין, שייסד את "הבנק לפיתוח התעשייה והמלאכה" יחד עם זגגי ויעקב מאכט ז"ל. בנק זה היה לאחד הגורמים המובילים בפיתוח הכלכלה בישראל, וחיה פרשה ממנו - לאחר שורה של תפקידים מובילים כבת-סמכא בתחום - כסגנית המנהל הכללי.

עם פרישתה ובמשך למעלה מעשרים שנה הקדישה את חייה לפעילות התנדבותית, ותעודות ההוקרה הרבות וכן מכתבי ההערכה החמים מעידים על הזמן, הכוחות, המרץ, היצירתיות וכושר המנהיגות שלה בפעילויות למען הזולת. חיה שימשה כנגידה הארצית בארגון הסורופטימיסט - ארגון הנשים הוולונטרי הגדול בעולם; היא פעלה בארגון רוטרי, באגודה למען החייל, בוועד ידידי ביה"ח "אסף הרופא"; ב"יד שרה", בוועדת הקליטה העירונית, בארגון "אל-סם"; חיה לקחה חלק כחברת מערכת בעיתון הגמלאים "כיוון חדש" בראש"צ, וכתבותיה מעידות על מגוון הנושאים שבהם התעניינה. בינואר השנה זכתה לחגוג את יום הולדתה ה-80, ואת המתנות ביקשה להקדיש ל"יד שרה". בחודש מאי, בעיצומה של העשייה הציבורית הרחבה והפעלתנות הבלתי נלאית, הלכה חיה לעולמה בפתאומיות. זאת בטרם התבשרה על בחירתה ל"יקירת העיר". העיר ראשון לציון מוקירה את פעילותה הענפה למען הזולת ואת עשייתה המגוונת לטובת הציבור - ומרכינה ראש בצער. חיה הניחה את בעלה מוטקה, שלושה ילדים - דורון, עמירם ומירי - ותשעה נכדים.

מספרים על חיה ז"ל

"חיה'לה, כפי שכולם מכנים אותה למרות שמונים שנותיה, תמיד מושיטה יד לעזור. היא הראשונה המוכנה להתנדב ולעזור... חיה קשובה תמיד למכאובים ולצורכיהם של אחרים מבלי לחשוב על קשיים ומכשולים, והיא גם יודעת למצוא פתרונות. היא מסייעת בלב פתוח וברוח התנדבות אדירה"... "היא מהווה עבור נשות הסורופטימיסט בעירנו ובארץ כולה מודל לחיקוי"... "חיה פליישר מתנדבת ב'יד שרה' כשמונה עשרה שנה. היא מקפידה לבוא למשמרתה עד כדי כך, שגם בתכנון נסיעה לחוץ לארץ משתדלת להיעדר מה שפחות מן המשמרת... כאשר אנו צריכים את עזרתה במילוי מקום, היא תמיד מוכנה לבוא לעזרתנו"... "משנת 1996 חיה משמשת כחברת מערכת וככתבת בעיון 'כיוון חדש' לגמלאים בראשון לציון. היא מגישה כתבות במגוון של נושאים, מוכנה לכתוב על כל נושא נדרש ונענית ברצון לכל פנייה. גם ברגע האחרון ממחרת לכתוב על מה שהתבקשה ודואגת למסור את החומר במהירות"... "למרות שזמנה קצר מאוד פונים אליה מגופים שונים, והיא מסייעת"... "כאשר היא לוקחת נושא מסוים תחת חסותה, הדבר אכן מתבצע בצורה הטובה ביותר"...

מדבריה של חיה ז"ל

"רק צל רובד אחד אני מוכנה לספר ולדבר, וזוהי ההתנדבות שלי. אני רואה בהתנדבות מלאכת קודש... מתפקידו של כל בן אנוש להחזיר לקהילה ולסביבה את אשר הצניקו לו פאורק החייט"

מדבריו של הבן עמירם פליישר

"כף חיה הוקדשו לנתינה לאחריט ולפצילות ציבורית והתנדבותית. את המורשת הזאת של אמנו היא הנחילה לכל אחד מאני המשפחה, ואנו - בני הדור הצעיר - מטיחים את אותה פאאווה קדימה"

בנתינה יש קבלה גדולה, עצומה... בנתינה יש לא רק אהבת הזולת,
היא מתקשרת אל אהבת העם ואל אהבת המולדת...

דליה פרי נולדה בראשון לציון בשנת 1938, בת לאריה ז"ל ולרחל גולדנסקי תבדל"א. היא סיימה את לימודיה בביה"ס "חביב" ובהמשך למדה בביה"ס למזכירות ולחשבונאות בת"א, התגיסה לצבא ושירתה כסמלת ביטחון בחיל האוויר. דליה שימשה כמזכירה עובדת צה"ל עד לנישואיה לאברמל"ה פרי ז"ל, חבר אגד, שממנו התאלמנה לאחר מאבקו במחלה קשה. עם לידת ילדיה התמסרה לגידולם ועסקה ביצירת עבודות אמנות. מעל לעשרים שנה מקדישה דליה את חייה – במסירות רבה ובעקביות – לפעילות התנדבותית למען הקהילה: בביה"ח "אסף הרופא", בויצ"ו – כיו"ר קליטת עולים ויו"ר חוג לקידום האישה; במילוי מקום באולפן לעולים ובהוראה פרטנית לעולים מבוגרים בביתם, תוך הקניית ידע על ישראל ועל ראשון לציון; בבית "קרן אור" לילדים חסרי בית ובעוד ועוד פעילויות למען נזקקים. כל זאת תוך התמודדות עם בעיות בריאות. דליה מקפידה ללמוד ולהשתלם בנושאי התנדבותה, ותעודות ההוקרה ומכתבי התודה הרבים מבטאים את תרומתה המרשימה למען הזולת. עמיתה להתנדבות וידידה מעידים ש"דליה לעולם לא תאמר 'לא', אינני מסוגלת". היא תמיד מוכנה ומזמנה, בכל עת ובכל מצב". היא מציינת, שאביה, אריה גולדנסקי ז"ל, היה לה למופת כמתנדב במשטרה ובמשמר האזרחי. דליה, אלמנת אברהם ז"ל, אם לשניים – ירון וגיל-עד – ולה ארבעה נכדים.

מספרים על דליה

"התמיכה, האהבה והנתינה הן מילים נרדפות לדליה..." "היא אישה נדירה ביכולת הנתינה שלה, בהתנדבותה למען כל מי שזקוק לעזרה, בהקניית שפה ותרבות, וגולת הכותרת – בקליטת עלייה..." "בעירנו היפה והתוססת ישנה אישה נמרצת ומופלאה, שכל חייה רק היטיבה ועזרה לאנשים ללא תשלום, רק עם הלב והנשמה..." "מעשיך אלה מחזקים את האמונה של הילדים שלנו בבני-אדם ותורמים להם רבות..." מפי עולים: "כל הזמן את אומרת ש'יהיה טוב' ונותנת לנו תקווה. כשהילדים היו חולים עזרת לנו עם רופאים, הסעת אותנו לבית חולים, סידרת לנו עבודה. לא חשבת על הבריאות שלך, העיקר לעזור לנו. שה' ייתן לך כל מה שמגיע לך. הרבה בריאות. שהעיניים שלך יהיו תמיד שמחות..." "אנחנו מרגישים שבארץ הקדושה אנחנו כמו הישראלים. את אומרת תמיד לנו 'יהיה טוב' ואנחנו מאמינים לך..."

קטעים מריאיון

דליה יקרה, ברכותיי לך. את נרגשת. על מה חשבת עם קבלת הידיעה על בחירתך ליקירת העיר?

האמת להגיד לך? שמחתי שזכיתי... חשבתי על אמי הקשישה שתשמח אתי... הצטערתי שגם אבי וגם בעלי לא זכו לכך... הם אולי לא היו מאמינים שהצלחתי לעשות כל מה שעשיתי, למרות הקשיים... שני בניי שמחו מאוד. היו מאושרים. אמרו "מגיע לך".

במה את מרגישה שייכות לראשון?

אני נזכרת בגן המושבה של ילדותי. כשראשון הייתה מושבה... אני נזכרת בבית "מכבי", מקום שבו שוכנת היום העירייה... הייתי מדריכה ב"מכבי", ואת הפעילויות קיימנו בגן המושבה... אני זוכרת את ביה"ס "חביב", את המורים הנפלאים "של פעם"... את המורה צפורה כשר, אמו של הפרופ' אסא כשר... את המורה חנה מורגנשטרן... את המורה לטבע אברהם שלמון, שהוציא אותנו אל הטבע... ממנו למדנו את שמות כל העצים והצמחים... הלימוד היה לימוד... משמעת הייתה משמעת. לא כמו היום... היה חשק לבוא בבוקר לביה"ס... לאווירה הנהדרת שבין החברים...

היכן תבחרי להצטלם?

או על יד "חביב" או על יד "מכבי"... אבל אין כבר "מכבי"... אצטלם על יד "חביב"... יהיה נפלא לחשוב שוב על ימי הילדות הנהדרת... ולא נתעלם מן העובדה, שיש בכך גם סמל... הרי "חביב" הוא ביה"ס העברי הראשון. ואני חייבת להדגיש, שהמקום הזה מעורר בי גאווה גדולה... והרבה נוסטלגיה... ואולי כאן בביתי. נראה...

התברכת, דליה, ביכולת המופלאה להתנדב לאורך שנים רבות, ללא ליאות. תוכלי לתאר מצב או אירוע מרגש במיוחד?

ודאי. טקס בני ובנות מצווה לאמהות חד הוריות במשפחות מצוקה. בויצ"ו... האולם מלא עד אפס מקום... כל ילד ומשפחתו סביב שולחן משלהם... רק לראות את שמחת הילד ומשפחתו בהדלקת הנר... כל ילד נשא דברי ברכה... אב חד-הורי – לשמונה ילדים, שאותם הוא מגדל בכוחות עצמו – קורא דברי ברכה בשם ההורים. מבחינתי, אין דומה למעמד המרגש ההוא. לראות אושר אצל ילדים שלא היו מגיעים לטקס מרשים כזה בדרך אחרת זה אושר גם בשבילי... הייתה שירה... הייתה הרקדה... היה לי סיפוק עצום להנחות את המעמד הזה... יחד עם חברותי טרחנו להכין את האירוע ויחד קצרנו פרות...

תחומי ההתנדבות שלך רבים מאוד... לא עלה בדעתך להתרכז בתחום אחד?

לא משנה מהו התחום... אני נהנית להעניק לנזקקים בכל מקום, בלי הבדל, בכל מצב, בכל שעה שאני נדרשת להגיע... כשיש צורך בעזרה לא חשוב מהו התחום...

אני שואלת את עצמי, מאין את מגייסת את הנמרצות הזאת ואת היכולת להתמיד?

בנתינה יש קבלה גדולה, עצומה... בנתינה יש לא רק אהבת הזולת. היא מתקשרת אל אהבת העם ואל אהבת המולדת... אני נזכרת מתוך געגועים אל אבי אריה ז"ל. הוא משמש לי דוגמה להתנדבות, לעשייה למען הכלל. גם כאדם מבוגר הקדיש מעצמו זמן וכוחות להתנדב במשטרה ובמשמר האזרחי. ממנו וגם מאמי למדתי מהי התייחסות נכונה אל הזולת ואל הקהילה בכלל... כך שלגבי זה מצב טבעי, שרק מגביר את כוחותיי...

ב"מבצעים" שאת מצליחה לארגן למען נזקקים את נדרשת, לא פעם, לרתום אנשים נוספים למשימה. איך את מצליחה בכך?

אני כותבת, מטלפנת, לא מרפה... אני בקשר עם אנשים רבים. החברים והידידים שלי הם שמסייעים. כולם יודעים, שהידידות אתי מחייבת... ואם עושים את הדברים מתוך אמונה והתלהבות, זה "מדביק" את האחרים. גם שני בני מסייעים מאוד. הם נוהגים לשאול: "מה עושים היום? במה נוכל לעזור?"... זה לא מרגש? איפה מוצאים היום ילדים כאלה? גם אמי רחל, אישה מבוגרת מאוד, מעודדת אותי לעשות...

מה את אוהבת בראשון?

את חיי התרבות, כמובן. אבל אני מבקשת להדגיש את מה שנעשה כאן למען הגמלאים. הצגות, קונצרטים ומופעים שונים... אנשים מבוגרים מתקשים לצאת בשעות הערב, ואני מעריכה מאוד את הרגישות הגדולה בארגון המופעים למענם בשעות לפני הצהריים. אני מוקירה את הסבלנות ואת הסובלנות ואת היוזמות השונות למען האוכלוסייה הזאת. היא ראויה לכך בהחלט.

את אופטימית?

מה אומר לך? אני רוצה להאמין שהמצב ישתפר... הרי תמיד יימצאו האנשים הטובים שעושים את הטוב... הרי על כך התקיימו כל השנים... בסופו של דבר הטובים הם אלה שמובילים קדימה, כך שכנראה שהטוב הזה יימשך אצלנו גם בעתיד. נהיה אופטימיים...

יש לך משאלות?

באופן פרטי, הייתי רוצה שיהיו בי כוחות להמשיך ולעשות... הייתי רוצה להמשיך ולגרום נחת לאמי הנהדרת, לילדי הנפלאים... במישור הכללי, אני חולמת שיבואו עוד ועוד עולים... הייתי רוצה שנמשיך להתחזק כאן כעם... שלא תהיה ירידה של צעירים... שנזכה קצת לשקט נפשי... לביטחון... שהנכדים לא יצטרכו לצאת לשדה הקרב... הלוואי.

לא אף פרוסת הלחם אהדה חיינו... שירים כתבו אט כשהרצף היה נורא...

ד"ר פליציה קראי נולדה בשנת 1927 בפולין, בת ליוסף ולפשה-רוזה שכטר שנספו בשואה. את זוועות התקופה חוותה כנערה בשלושה מחנות עבודה נאציים, ובכוח אישיותה שרדה את התופת, שבה לפולין, עמדה בבחינות הבגרות ולמדה בבית הספר הגבוה לדרמה בקרקוב. בשנת 1950 עלתה לישראל יחד עם בעלה, מיכאל זילברשטיין ז"ל, וכאן נולדו בנותיהם התאומות שרה ופנינה. פלה סיימה תואר ב.א. בהיסטוריה באונ' ת"א, נקלטה כמורה בגימנסיה הריאלית בראשל"צ, ומאז 1970 היא תושבת העיר. בגימנסיה העמידה תלמידים הרבה והכשירה דורות של מורים בבתי-הספר בראשל"צ ובמוסדות חינוך נוספים. כל זאת בכישרון, ביסודיות, מתוך ידע מקיף וגישה יצירתית. היא הרצתה במסגרות רבות נוספות – מכון הכשרה למפקדי צה"ל, המחלקה להכשרת סטודנטים להוראה, חוגים לנוער ולקהל הרחב, כינוסים בנושאי הציונות וחקר השואה בישראל ובעולם, ועידות של מחנכים למלחמה בגזענות ובאנטישמיות, הקתדרה לחקר השואה באונ' ת"א ועוד. לאורך כל דרכה המשיכה לקנות דעת, להשתלם, לחקור ולנבור במסמכים בארכיונים בפולין. בשנת 1990 הוענק לה התואר דוקטור, והיא ממשיכה לפרסם חוברות לימוד וספרי מחקר על מחנות העבודה. עבודותיה, שזכו להערכה רבה, מתאפיינות בחדשנות ובמקוריות. לאחר שהתאלמנה בנתה פלה את חייה מחדש עם בעלה חיים קראי. יחד הם רוויים נחת מארבע בנות, שמונה נכדים ותשעה עשר נינים!

מספרים על פלה

"פליציה חנכה דורות של תלמידים בגימנסיה להבנת התהליכים שהביאו לשואת העם היהודי ולהפנמת גבורתם של המושמדים והניצולים... אישה מיוחדת, מרתקת, אמיצה ואופטימית... מושגים כמו 'חינוך', 'אחריות היסטורית', 'יהדות' ו'ציונות' גלומים במלוא משמעותם באישיותה של ענקית רוח זו"... "היא מתאפיינת בידע מעמיק ומדויק המוגש לתלמידיה ולחבריה בצוות, כשהוא מתובל בחכמת משחק ובחכמת חיים... פלה יודעת להסתפק במועט בחייה האישיים, לחיות בפשטות ולמצות בהנאה כל רגע"... "כמנהיגה וכמדריכה של המורים להיסטוריה בגימנסיה קבעה פליציה סטנדרטים גבוהים של מצוינות מקצועית. לי עצמי שימשה מופת להישגיות ולנחישות"... "היה בה מן התמהיל הקסום של מורה בעלת דרישות גבוהות מתלמידיה, בלתי מתפשרת, ויחד עם זאת קשובה ונענית למשובות נעוריהם"...

קטעים מריאיון

פלה יקרה, ברכותי לרגל בחירתך ל"יקירת העיר". מה הרגשת עם קבלת הבשורה הטובה הזאת?
הופתעתי... נדרש לי זמן לעכל את הבשורה... עברו כמה ימים ועדיין לא סיפרתי לקרוביי... הרגשתי שמחה וסיפוק שנמצאו מי שמעריכים את עבודתי... חשתי אפילו גאווה. בעיקר תחושה של אף-על-פי-כן ולמרות הכול... אני שאיבדתי בני משפחה בשואה, ששרדתי את מחנות העבודה, שהתאלמנתי מבעלי מיכאל ז"ל שנאבק במחלה קשה – בכל זאת הצלחתי לעשות. לחלום ולהגשים. הרגשתי אף-על-פי-כן ...

במה את מרגישה שייכות לראשון?

אני גדלתי יחד עם ראשון, וראשון גדלה אתי...אני זוכרת את הדרך מן התחנה המרכזית הישנה לכיוון הגימנסיה. הכול היה אז ריק מבתיים... חוץ מזה אני הולכת ברחוב ובדרך תמיד פוגשת תלמידים... נכנסת לחנות או לסופרמרקט ותמיד ימצא מישהו שיאמר: "זאת את פליציה... היית מורה שלי... לא השתנית". גם חיים בעלי גאה תמיד לספר לי, שקיבל יחס אדיב במשרד זה או אחר בזכות היותו "בעלה של המורה פליציה"... אני מתגעגעת אל ריח הפרדסים ואל הבתים הנמוכים, אל השמים הכחולים שלא הוסתרו על ידי גורדי השחקים. אבל זה מחיר הקדמה.

תוכלי לשתף אותנו בזיכרון בולט שמתקשר אל חייך כמורה?

משפחתי ברחו מקרקוב לעיירה קטנה בפולין... שם ניהלה אחותי ברוניה פלצקי כיתת לימוד לילדים יהודים. כידוע, היו הלימודים אסורים אז על ידי השלטונות. למדתי שם כילדה...למדנו פולנית, לטינית וגרמנית. ידיעת הגרמנית עזרה לי אחר כך במחנות... אצל היהודים הלימודים חשובים בכל תנאי. בדרך נס נשתמרה תמונה אותנטית מאותה כיתה. אני לא זוכרת את שמות הילדים. אני יודעת שהם נספו באושוויץ. מילים אלה אולי ינציחו במקצת את זכרם... וכפי שאמרתי, אצלנו הלימודים חשובים בכל תנאי...

זכיתי לקרוא את ספרי המחקר שלך על המחנות ומצאתי, שבכולם הדגשת את חיי הרוח שקיימו האסירים למרות התנאים הנוראים....

כמובן! הרי זה היה פשוט סם החיים שלנו... העלינו הצגות לאור פנס עמום, קראנו שירים על געגועים לחופש ועל יפי הטבע. על האהבה ועל המוות. היו הופעות של סולנים ומקהלה, ציירים הנציחו דמויות ואירועים. בכל זה היה משהו שמשכיח את המציאות האיומה... לא על פרוסת הלחם לבדה חיינו שם... שירים כתבו גם כשהרעב היה נורא. על כל פיסת נייר שנמצאה במחנה... אותי כאסירה לשעבר העליב מאוד, כאשר הציגו אותנו כאן בארץ כבשר לתאי הגזים... רק משפט אייכמן שינה את הגישה.

זמן רב וכוחות נפש את משקיעה בהרצאות בנושאים אלה בארץ ומחוצה לה. זכור לך רגע מרגש או מעניין במיוחד?

זה היה בכינוס בצ'נסטוחובה, פולין, לשם נסעתי לחפש מסמכים על מחנה העבודה ליהודים. הרציתי בפני קהל פולני, וכמו בכל הרצאה והרצאה סיימתי בשירו של המשורר הפולני בורובסקי: "ותפילתי כי אשכח", שבו הוא מאשים את אלה שהיו מסביב לאושוויץ בפולין ובעולם והרשו לזוועה להתקיים. וכתמיד עבר בי אז זרם שמוביל פנימה את כל האימה שחוויתי... לפתע הרגשתי את כל גלי הזרם האלה עוברים ממני אל הקהל. נדמה היה כאילו נסתמו שם הפיות בבטון... שתיקה. לא מחיאות כפיים. אחד הפרופסורים ניגש אחר כך בשקט ואמר: "זאת כריזמה..."

על רקע ניסיון חיך, מה היו המטרות שהצבת לעצמך, כשהתחלת ללמד נוער ישראלי בגימנסיה?

לא באתי עם ניסיון. לא הייתה לי שפה, אבל מן ההתחלה עודדתי את התלמידים לחשיבה עצמאית ומקורית. שלא יפחדו מן הציפיות של המורה. שאפתי לפתח את הקשר הלאומי של בני הגלויות השונות למדינה שלנו. רציתי להפיץ ידע על תקופת השואה ולהילחם בתפיסה של "כצאן לטבח"... השתדלתי לשלב למידה בחוויה. ללמד איך לקרוא שיר, איך לספר סיפור. לימודי בבית הספר לדרמה עזרו לי... מעבר לכך למדתי בימי הקשים, שההתנהגות האנושית בלתי צפויה. ראיתי את היצור האנושי במערומיו הנוראים. ראיתי לא פעם גם את ההתגלות של הטוב. וכל אלה ללא קשר למעמד חברתי או למוצא דתי. השתדלתי לשתף את תלמידי בהתנסויות אלה, ואולי בכך ללטש במעט את רגישותם...

את אופטימית?

לפעמים אני שואלת את עצמי, איזה ערך יש למחקר ההיסטורי, אם פועם בלבנו תמיד החשש, שאין העולם לומד דבר מן ההיסטוריה? מטבעי אני אופטימית, אבל ההתפתחות המדינית והמצב החברתי מערערים קצת את האופטימיות שלי. יחד עם זאת אני מאמינה בכוחו ובשכלו של העם היהודי. אני מקווה שנתעורר בתחומי הרווחה והחינוך. בזה מתחיל ומסתיים הכול!

בואי נחזור קצת לראשון. היכן תבחרי להצטלם בעיר שלנו?

בגן המושבה. הוא פשוט יפה. בדרך כלל נקי ומטופח. הגן בעצם מסמל את ראשון מראשיתה. בדומה לעיר הוא לובש צורה ופושט צורה. אני נהנית לעשות שם כמה סיבובי ערב עם בעלי. הגן אז שוקק חיים - קשישים, צעירים, אמהות, תינוקות. חדות חיים ודופק חיים. ואז מתגנב לו געגוע אל הגן כפי שהיה פעם...

ומה עוד את אוהבת כאן?

אני אוהבת את היכל התרבות וזוכרת, שעם פתיחתו הרגשתי צורך להודות לראש העירייה. אני מאושרת מן האפשרות לחוות תיאטרון ומוסיקה במרחק פסיעות מן הבית... חוץ מזה אני נהנית לחזור בנסיעה לראשון מכיוון הגשר. שם מקדמת את פנינו שדרה יפה, מלאה פרחים, ומימין ברחוב ז'בוטינסקי גן המנהיגים החדש. זאת קבלת פנים אסתטית ומרעננת וקשורה לשיבה הביתה...